

Sygn. akt IV KK 705/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Justynka Kryńska - Szufnara

w sprawie **T.K. (K.)**,

oskarżonego z art. 107 § 1 k.k.s.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 9 września 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego
w P. na niekorzyść oskarżonego,

od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 11 stycznia 2019 r., sygn. akt III Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 27 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 27 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...), T. K. został uznany za winnego tego, że w okresie od 02.01.2012 r. do dnia

25.01.2012 r., będąc właścicielem baru zlokalizowanego w S. przy ul. prowadził grę na dwóch automatach do gry o nr (...) i (...) wbrew przepisom art. 6 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. Nr 201, poz. 1540 z późn. zm.), tj. poza kasynem gry, bez wymaganej koncesji ministra do spraw finansów publicznych,

tj. przestępstwa z art. 107 par. 1 k.k.s., za które wymierzono mu karę grzywny w wysokości 80 stawek, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 100 zł.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, który podnosząc zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, mających wpływ na jego treść oraz zarzuty obrazy przepisów postępowania, mającej wpływ na treść wyroku Sądu pierwszej instancji (art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k.; art. 193 par. 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k.; art. 196 par. 3 k.p.k. oraz art. 5 par. 2 k.p.k.), a także zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 6 ust. 1 ustawy o grach hazardowych i art. 10 par. 4 k.k.s.), wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie T. K. od zarzucanego mu przestępstw skarbowego, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu *meriti* i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 11 stycznia 2019 r., sygn. akt III Ka (...), zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Wyrok Sądu drugiej instancji został zaskarżony na niekorzyść T. K. przez Naczelnika o Urzędu Celno-Skarbowego w P., który podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku Sądu *ad quem* naruszenia przepisu prawa materialnego – art. 10 par. 4 k.k.s., polegające na uznaniu przez Sąd Okręgowy w R., że oskarżony pozostawał w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu co do braku karalności urządzania gier na automatach wbrew przepisom ustawy o grach hazardowych, bez wymaganej koncesji ministra do spraw finansów publicznych na prowadzenie kasyna gry, w związku z tym przyjęcie przez ten Sąd, że oskarżonego należy uniewinnić od popełnienia zarzucanego mu czynu. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej uwzględnienie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, albowiem trafnie wskazano w niej, że Sąd odwoławczy dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy art. 10 § 4 k.k.s. Zgodnie z brzemieniem tego przepisu, nie popełnia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego karalności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że istnienie w świadomości sprawcy wątpliwości co do charakteru norm określonych w art. 6 i art. 14 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 165 ze zm.) o grach hazardowych to nic innego jak fakt uświadamiania sobie niepewności co do rzeczywistości prawnej, gdy tymczasem błąd co do prawa (art. 10 § 4 k.k.s.) to przecież mylne przekonanie (pewność) o istniejącym stanie prawnym (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 516/17, OSNKW 2019/2/11*).

W realiach procesowych rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy w R. dokonał wadliwej wykładni przepisu art. 10 § 4 k.k. uznając, że wątpliwości co do technicznego charakteru przepisów ustawy o grach hazardowych uzasadniały przyjęcie, że T.K. działał w usprawiedliwionym błędzie co do karalności zarzucanego mu czynu zabronionego. Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd ten nie dokonał właściwej interpretacji pojęcia błędu, który w zakresie omawianej problematyki mógłby polegać na nieświadomości karalności, a zatem na występowaniu w psychice oskarżonego deficytu informacyjnego co do obowiązywania określonej normy sankcjonującej zachowanie, jakiego ten się dopuścił. Sąd odwoławczy uznał *en block*, że dla zastosowania art. 10 § 4 k.k.s. wystarczy stwierdzenie, że rozbieżności w poglądach piśmiennictwa i orzecznictwa co do technicznego charakteru przepisów ustawy o grach hazardowych, reglamentujących urządzenie gier na automatach, sprawiają, że nie można wymagać od oskarżonego, aby on sam rozwiązał ten problem (zob. s. 5 uzasadnienia). Tym samym Sąd ten przyjął, że niepewność co do prawa uzasadnia przyjęcie błędu, który z uwagi na wyżej wskazane trudności interpretacyjne musi zostać uznany za usprawiedliwiony. W konsekwencji Sąd *ad quem* bezpodstawnie zrównał pojęcie niepewności co do prawa z pojęciem nieświadomości karalności, która stanowi właściwą formę błędu, określonego art. 10 § 4 k.k.s. Warto zauważyć,

że z błędnym stanowiskiem Sądu odwoławczego koresponduje brak rozważań w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w zakresie istoty oraz przesłanek instytucji błędu co do karalności.

W tym kontekście należy podkreślić, że samo obowiązywanie art. 107 § 1 k.k.s. nie budziło wątpliwości, a zatem każda osoba prowadząca działalność w zakresie urządzania gier na automatach musiała sobie zdawać sprawę, że niezależnie od wątpliwości co do technicznego charakteru art. 6 i art. 14 ustawy o grach hazardowych podjęcie takiej reglamentowanej działalności gospodarczej bez koncesji i poza kasynem gry może stanowić przestępstwo skarbowe. Jeżeli nawet oskarżony miał wątpliwości co do skuteczności ww. przepisów w kontekście wypełniania znamienia blankietowego czynu zabronionego, określonego w art. 107 § 1 k.k.s., to fakt ten tylko potwierdzał świadomość podejmowania ryzyka poniesienia odpowiedzialności karno-skarbowej w wypadku przyjęcia i utrwalenia się niekorzystnej dla oskarżonego linii orzeczniczej. O żadnej nieświadomości karalności nie mogło być zatem mowy.

Na marginesie warto jeszcze zauważyć, że zastosowanie art. 10 § 4 k.k.s. wymaga poczynienia określonych ustaleń w zakresie strony podmiotowej zarzucanego oskarżonemu czynu zabronionego, nie zaś na uwzględnieniu – jak już wykazano wadliwym – doniosłości ogólnego problemu interpretacyjnego, na który w żadnych ze swoich wyjaśnień nie powoływał się oskarżony. Nie może to zresztą dziwić, biorąc pod uwagę fakt znany Sądowi Najwyższemu z urzędu, że w okresie czynu zarzucanego T.K. (początek 2012 r.) problematyka konsekwencji braku notyfikacji Komisji Europejskiej przepisów ustawy o grach hazardowych dla kwestii odpowiedzialności za przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 k.k.s., wyniknęła dopiero po wydaniu przez TSUE wyroku z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie F. i in. przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w G. (C-213/11, C-214/11 i C-217/11), a zatem ok. pół roku później. Dokonana przez Sąd drugiej instancji wadliwa wykładnia art. 10 § 4 k.k.s. i towarzysząca jej generalizacja doniosłości akcentowanego problemu interpretacyjnego, nie stwarzała konieczności pochylenia się nad zagadnieniem ustaleń faktycznych w zakresie świadomości oskarżonego (jak to ustalił Sąd *meriti* – będącego z wykształcenia prawnikiem) o obowiązywaniu norm prawnych, związanych z prowadzeniem działalności w branży urządzania gier hazardowych,

co jest tym bardziej rażące, biorąc pod uwagę subiektywistyczną naturę instytucji błędu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy, mając na uwadze poczynione rozważania na temat istoty błędu co do karalności, dokona rzetelnego rozpoznania apelacji obrońcy oskarżonego.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.